

В.В. Гуменюк, канд. екон. наук (ПНУ, Івано-Франківськ)

АУДИТ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРОРТНОЇ СПРАВИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Інституційні зміни стали чинником структурних зрушень і в організаційно-правових формах курортної справи та трансформацій власності санаторно-курортних закладів. На даний час понад 2/3 санаторно-курортних закладів знаходяться у приватній власності. Фінансово-господарська діяльність багатьох відомчих та профспілкових санаторно-курортних комплексів згортається. Водночас для забезпечення застрахованих осіб якісним та повноцінним лікуванням необхідно фінансувати оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази. Створення доступних за ціновими характеристиками курортних послуг та поліпшення їх якості є нагальним питанням розвитку курортного господарства України.

Колегія Рахункової палати України оприлюднила результати аналізу виконання бюджету Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності (ФССТВП) у 2011 році. За її висновком, у 2011 році бюджет виконаний лише частково. За доходами він виконаний на 96,1%, за видатками – на 90%, перевищення доходів над видатками становить 1,0 млрд гривень. Однак показники видаткової частини не виконані за жодною зі статей.

На тлі зростання з 2010 року показників дохідної частини бюджету фонду його видаткова частина значно зменшувалася. Видатки за 2011 рік скоротились, порівняно з 2010 роком, на 631,9 млн грн. (падіння до рівня 2009 року), з цієї суми 597,4 млн грн. мали б піти на забезпечення санаторно-курортного лікування. У результаті було значно обмежено доступність соціальних послуг для застрахованих осіб, тим більше, що вартість путівок щороку зростає. За рахунок коштів фонду в санаторно-курортних закладах пролікувалися лише 1,5% застрахованих осіб.

Водночас не відбулася оптимізація структури і чисельності працівників фонду, як це передбачалося із запровадженням 1 січня 2011 року єдиного соціального внеску. Більше того, організаційно-управлінські видатки фонду зросли, порівняно з 2010 роком, на 10%.

Кошти на оздоровлення використовуються на невластиві для соціального страхування функції. Зокрема, 2011 року на фінансування

дитячо-юнацьких спортивних шкіл та придбання новорічних подарунків для дітей використано 244 млн гривень. Спрямування цих ресурсів на санаторно-курортне лікування дозволило б оздоровити близько 50 тис. застрахованих осіб та членів їхніх сімей.

Незадовільно оцінюється й той факт, що, виходячи з обсягу коштів, які щорічно спрямовуються цією інституцією на санаторно-курортне лікування, застрахована особа може отримати путівку один раз на 50 років, тобто, більшість застрахованих осіб не мають можливості отримати путівку протягом працездатного віку.

Здійснення видатків на утримання загальнодержавних спеціалізованих санаторіїв для дітей та підлітків покладається на державний бюджет, а реалізація державних програм позашкільного обслуговування дітей та утримання дитячо-юнацьких спортивних шкіл – на місцеві бюджети. Тобто, на кошти ФССТВП частково покладаються зобов'язання бюджетів усіх рівнів.

Довготривалий процес здійснення процедури закупівлі послуг з санаторно-курортного лікування призводить до запізнення початку оздоровлення. Закупівля путівок проводиться без попереднього вивчення мережі оздоровчих закладів та їх матеріальної бази. Спостерігаються факти надання неякісних послуг із санаторно-курортного лікування. Є випадки повернення путівок та невикористаних коштів соціального страхування.

Також законодавчо не врегульовані питання із надання матеріального забезпечення застрахованим особам у разі відкриття справ про банкрутство страхувальників-роботодавців, а також із віднесенням до страхового стажу часу перебування осіб у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Нормативно-правове забезпечення надання послуг з оздоровлення залишається недосконалим і дозволяє спрямовувати кошти за напрямками, які не співвідносяться із завданнями цього виду страхування (утримання дитячо-юнацьких спортивних шкіл, придбання новорічних подарунків).

Для задоволення потреб застрахованих осіб закупівля послуг із санаторно-курортного лікування потребує розроблення управлінських заходів з підвищення якості послуг та з врахуванням сезонного характеру їх надання.

Аудит фінансового забезпечення курортної справи дозволяє зробити висновок, що система оздоровлення за рахунок коштів ФССТВП є неефективною та не спроможна забезпечити реалізацію застрахованими особами права на санаторно-курортне лікування й оздоровлення відповідно до нагальних вимог сучасності.